

Republika e Kosovës
Republika Kosova
Republic of Kosovo

Zyra Kombëtare e Auditimit
Nacionalna Kancelarija Revizije
National Audit Office

Br. Dokumenta: 22.30.1-2017-08

IZVEŠTAJ REVIZIJE
O GODIŠNJIM FINANSIJSKIM IZVEŠTAJIMA OPŠTINE
MAMUŠA
ZA GODINU ZAVRŠNO SA 31 DECEMBROM 2017

Priština, Jun 2018

Nacionalna Kancelarija Revizije Republike Kosova je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, koja prema Ustavu i zakonima zemlje uživa funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost. Nacionalna Kancelarija Revizije obavlja revizije regularnosti i performanse i za svoj rad odgovara Skupštini Kosova.

Naša misija je da preko kvalitetnih revizija jačamo polaganje odgovornosti u javnoj upravi zarad korišćenja nacionalnih resursa na jedan efektivan, efikasan i ekonomičan način.

Mi obavljamo revizije u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije na javnom sektoru kao i sa najboljim evropskim praksama.

Izveštaji Nacionalne Kancelarije Revizije na direktan način promovišu polaganje odgovornosti javnih institucija pošto oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje odgovornosti od strane menadžera svake budžetske organizacije. Tako mi povećavamo poverenje u trošenje javnih fondova i odigravamo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih platiša i ostalih interesnih strana u povećanju javne odgovornosti.

Generalni Revizor je odlučio o mišljenju revizije o Godišnjim Finansijskim Izveštajima Opštine Mamuša, u konsultaciji sa Pomoćnikom Generalnog Revizora Valbon Bytyqi, koji je nadgledao reviziju.

Izveštaj i izdato mišljenje su rezultat revizije izvršene od strane Kapllan Muhaxheri (Vođa tima) Alban Beka i Arian Zenelaj (Članovi tima), pod upravljanjem Rukovodioca Departmana Revizije Luljeta Morina.

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak	4
1 Delokrug i metodologija revizije	6
2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje	7
3 Finansijsko upravljanje i kontrola	11
4 Napredak u sprovođenju preporuka	23
5 Dobro upravljanje	24
Dodatak I: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR	27
Dodatak II: Napredak u sprovođenju preporuka iz dve prethodne godine.....	30
Dodatak III: Pismo potvrđivanja	36

Opšti sažetak

Uvod

Ovaj izveštaj rezimira glavna pitanja koja proističu sa revizije Godišnjih finansijskih izveštaja Opštine Mamuša za 2017 godinu, koja određuje Mišljenje koje je dato od strane Generalnog Revizora. Pregled finansijskih izveštaja za 2017 godinu je izvršen u skladu sa Međunarodnim standardima revizije Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Naš pristup je uključio testiranja i procedure koje su bile potrebne da dođemo do mišljenja u vezi sa finansijskim izveštajima. Preduzeti pristup revizije je predstavljen u Spoljnom Planu Revizije, od datuma 23/11/2017. Naša revizija se fokusira na:

Radnje koje su preduzete od strane Nacionalne Kancelarije Revizije za izvršenje revizije za 2017 godinu, određene su u zavisnosti kvaliteta unutrašnje kontrole sprovedene od strane menadžmenta Opštine Mamuša.

Nacionalna Kancelarija Revizije ceni visoki menadžment i osoblje Opštine Mamuša, za saradnju tokom procesa revizije.

Mišljenje Generalnog Revizora

Kvalifikovano mišljenje sa Isticanjem Pitanja

Godišnji Finansijski Izveštaji za 2017 godinu *predstavljaju objektivan i istinit prikaz* u svim materijalnim aspektima, osim precenjenije budžeta za plate i dnevnice za 40,000€, kao i sopstvenih prihoda za 10,000€.

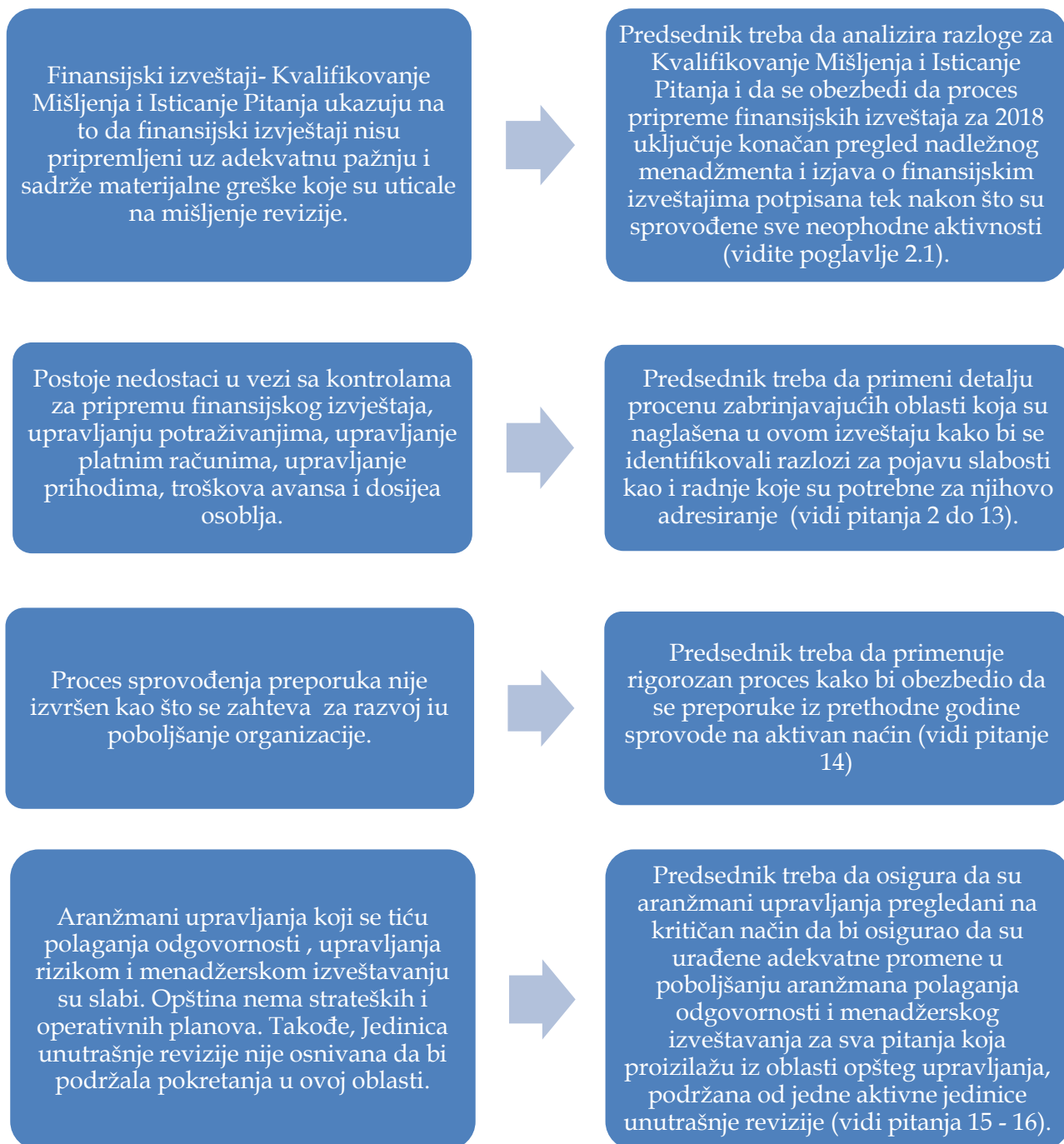
Isticanje pitanja

Kao isticanje pitanja želimo da skrenemo vašu pažnju na činjenicu da imovina opštine nije registrovana u registru imovine i nije bila prikazana u godišnjim finansijskim izveštajima.

Za opširnije vidite Odeljak 2.1 ovog Izveštaja.

Dodatak I, objašnjava različite vrste mišljenja koja se primenjuju od strane Nacionalne Kancelarije Revizije.

Glavni zaključci i preporuke

Odgovor menadžmenta na reviziju 2017

Predsednik se složio s nalazima i zaključcima revizije, i obavezao se da će sprovesti sve navedene preporuke.

1 Delokrug i metodologija revizije

Uvod

Nacionalna Kancelarija Revizije (NKR) je odgovorna za obavljanje revizije regularnosti koje uključuje pregled i procenu finansijskih izveštaja i ostalih finansijskih podataka, kao i davanje mišljenja :

- Da li finansijski izveštaji daju pravilan i istinit prikaz finansijskih računa i pitanja za period revizije;
- Da li su finansijski podaci, sistemi i transakcije u skladu sa važećim zakonima i pravilnicima:
- O usaglašenosti funkcija unutrašnje kontrole i unutrašnje revizije; i
- O svim pitanjima koje proističu iz ili se tiču revizije.

Preduzeti rad revizije zasnovan je na proceni rizika za reviziju opštine Mamuša. Analizirali smo njene aktivnosti o tome do koje se mere možemo osloniti na menadžerskim kontrolama kako bi odredili nivo detaljnih testova, koji su potrebni za obezbeđivanje dokaza koji potkrepljuju mišljenje Generalnog Revizora.

Odeljci u nastavku pružaju detaljniji sažetak nalaza naše revizije sa posebnim naglaskom na zapažanja i preporuke u svakoj oblasti pregleda.

Naši postupci su uključili pregled unutrašnjih kontrola, sistema računovodstva, nadovezane supstancijalne testove kao i nadovezani aranžmani upravljanja do one mere koje mi smatramo potrebnim za efektivno obavljanje revizije. Nalazi revizije se ne trebaju smatrati kao sveobuhvatno odslikavanje svih slabosti koje mogu postojati, ili svih poboljšanja koje se mogu izvršiti na sistemima i postupcima koji su delovali.

2 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje

Uvod

Naš pregled Godišnjih Finansijskih Izveštaja (GFI-a) uzima u obzir usaglašenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija koje su predstavljene u GFI-a. Uzima se takođe u obzir izjava koja je data od strane Glavnog Administrativnog Službenika (GAS) i Glavnog Finansijskog Službenika (GFS), kada se GFI dostavljaju Ministarstvu Finansija(MF).

Izjava o predstavljanju GFI uključuje izvestan broj tvrdnji u vezi usaglašenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru GFI-a. Ove tvrdnje imaju za cilj da pružaju sigurnost Vladi da su im pružene sve relevantne informacije radi osiguranja da se može preduzeti postupak revizije.

2.1 Mišljenje Revizije

Kvalifikovano mišljenje sa Isticanjem Pitanja

Revidirali smo GFI Opštine Mamuša za godinu završno sa 31 Decembrom 2017, koji uključuju izveštaj prijema i isplata u gotovom novcu, izveštaj o izvršenju budžeta kao i objašnjavajuće, obelodanjivanja i ostale prateće izveštaje.

Prema našem mišljenju, Godišnji Finansijski Izveštaji za godinu završno sa 31 Decembrom 2017, predstavljaju pravilan i istinit prikaz u svim materijalnim aspektima, u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva za Javni Sektor (prema računovodstvu zasnovanom na gotovom novcu), Zakonom br. 03/L-48 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama) i Uredbom MF, Br. 01/2017 o Godišnjem finansijskom izveštavanju Budžetskih Organizacija.

Osnova za kvalifikovano mišljenje

Završni budžet za plate i dnevnice pogrešno je predstavljen u iznosu od 900.000 €, dok je dodeljen budžet prema podacima trezora bio 860.000€, dakle su precenjeni za 40.000€. Dalje, indirektni prihodi od kazni i saobraćajnih kazni u iznosu od 10.000€ su pogrešno prikazani u izveštaju o izvršenju budžeta, dok su iste predstavljene kao prihodi od institucija koje ih prikupljaju (Policija Kosova, Sudski Savet Kosova i Kosovska Agencija za Šume).

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. Prema etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju godišnjih finansijskih izveštaja Budžetskih Organizacija na Kosovu, NKR je nezavisna od Opštine,

a druge etičke odgovornosti su ispunjene u skladu s ovim zahtevima. Smatramo da su revizorski dokazi koji smo dobili dovoljno i prikladni da daju osnovu za naše kvalifikovano mišljenje.

Revizija je izvršena u skladu sa Međunarodnim Standardima Vrhovnih Institucija Revizije (MSVIR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. Verujemo da su dokazi revizije koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući za obezbeđivanje osnove za naše mišljenje.

Isticanje pitanja

Skrećemo vam pažnju na činjenicu da opština nije poštovala zahteve Uredbe 02/2013 o upravljanju ne finansijskim imovinom, odnosno nije bilo evidencije o njenoj imovini, čak i za one iznad vrednosti od 1.000 € ili ispod 1.000 €. U nedostatku računovodstvenih evidencija, ona nije obelodanjivala imovine ni u svojim GFI. U nedostatku evidencija, onemogućava efikasna kontrola nad njima, a postoji i rizik od zloupotrebe ili gubitka.

Naše mišljenje nije kvalifikovano u vezi ovog pitanja.

Odgovornost Menadžmenta i osoba koje su odgovorne za Upravljanje i GFI

Predsednik Opštine je odgovoran za pripremu i tačno predstavljanje Finansijskih Izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva na Javnom Sektoru – modifikovanog Finansijskog Izveštavanja na osnovu Računovodstva Gotovog Novca te je odgovoran za unutrašnje kontrole koje menadžment ocenjuje kao potrebnim za omogućavanje pripreme finansijskih izveštaja bez materijalno pogrešnih prikazivanja koje su uzrokovane bilo usred prevare bilo usred greške. To uključuje primenu Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama).

Predsednik Opštine, je odgovoran za obezbeđivanje praćenje procesa finansijskog izveštavanja opštine.

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI

Naša je odgovornost da na osnovu naše revizije izrazimo mišljenje o GFI. Revizija je izvršena u skladu sa MSVIR. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih zahteva i da planiramo i izvršimo reviziju kako bismo stekli razumnu sigurnost o tome da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja.

Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, pojedinačno ili u grupi mogu da utiču na odluke koje se donose na osnovu ovih GFI.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi dobijanja dokaza u vezi sa finansijskim informacijama i obelodanjivanjima u GFI. Izabrani postupci zavise od procene revizora, uključujući i procenu

rizika od materijalno pogrešnih prikazivanja u GFI bilo da se ona pojavljuju usled prevare ili greške. Tokom procene rizika, revizor uzima u obzir unutrašnje kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izveštaja od strane entiteta, kako bi dizajnirao revizorske postupke koje su odgovarajući za okolnosti entiteta, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efektivnosti unutrašnjih kontrola entiteta.

Revizija uključuje i procenu prikladnosti korišćenih računovodstvenih politika, opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane menadžmenta, kao i procenu prezentacije finansijskih izveštaja.

2.2 Usklađenost sa zahtevima za GFI i ostalim zahtevima za izveštavanje

Zahteva se da Opština izveštava u skladu sa određenim okvirom izveštavanja i sa ostalim zahtevima za izveštavanje. Mi smo uzeli u obzir:

- Zahteve ZUJFO br. 03/L-048, izmenjen Zakonom br.03/L-221, Zakonom br. 04/L-116 i Zakonom br. 04/L-194;
- Usklađenost sa Finansijskim Pravilom br. 01/2013;
- Usklađenost sa Finansijskim Pravilom br. 02/2013;
- Akcioni plan za adresiranje preporuka;
- Zahtevi Procedure Finansijskog Upravljanja i Kontrola;
- Devetomesečni izveštaji na vreme; i
- Plan nabavke za 2017 godinu.

Pored pitanja predstavljenih u revizorskom mišljenju, mi smo predstavili još jednu grešku kod člana 21 "Izveštaj o nepotrošenim sopstvenim prihodima", gde je opština pogrešno prezentirala vrednost od 75,000 € kao prenesenu za 2018 godinu, a trebalo prikazati vrednost 71,604€ sa razlikom od 3,396€.

Uzimajući u obzir ono što je obelodanjeno iznad i u mišljenju revizije, Izjava Predsednika i Glavnog Finansijskog Službenika prilikom dostavljanja Godišnjih Finansijskih Izveštaja Vlade, mogu se smatrati tačnim, osim pitanja koja su identifikovana kao osnova za mišljenje revizije.

U ovom kontekstu spoljnog izveštavanja primetili smo da je opština ispunila zahteve za spoljno izveštavanje na zadovoljavajući način, osim kašnjenja u izveštavanju GFI-a. Opština nije uspela da izveštava finansijske izveštaje u predviđenom zakonskom roku do 30 januara 2018.

2.3 Preporuke za prvi deo izveštaja

Za gore navedena pitanja daje se sledeća preporuka:

Preporuka 1 Predsednik treba da osigura da je obavljena analiza za određivanje razloga za kvalifikaciju mišljenja i paragraf isticanja pitanja. Specifične akcije treba preduzeti sistematsko adresiranje uzroka za eliminisanje greške u predstavljanju budžeta i sopstvenih prihoda, kao i evidentiranju i izveštavanju imovine.

Takođe, predsednik treba da osigura da su postavljeni efektivni procesi da bi potvrdilo da plan izrade GFI-a za 2018 godinu obraća sva pitanja koja se tiču usklađenosti. To takođe treba da uključujući i pregled nacrtu GFI od strane menadžmenta, sa posebnim fokusom na oblasti sa velikim rizikom ili na oblasti u kojima su tokom prethodnih godina identifikovane slabosti. Izjava koja je data od strane Glavnog Administrativnog i Finansijskog Službenika ne treba se dostaviti osim ako su prema nacrtu GFI sprovedene sve potrebne kontrole.

3 Finansijsko upravljanje i kontrola

Uvod

Naš rad u vezi sa Finansijski Upravljanjem i Kontrolom (FUK), odražava detaljni rad koji je preduzet o sistemima prihoda i troškova u budžetskim organizacijama. Posebno je u fokusu revizije bilo i upravljanje budžetom, pitanja nabavke kao i ljudski resursi kao i imovina i obaveze.

Zaključak o finansijskom upravljanju i kontroli

Opština je dizajnirala relativno dobar sistem kontrole nad troškovima i prihodima, međutim, kao rezultat ne sprovođenja propisa i uputstva, naša revizija je naglasila postojanje nekih slabosti u pogledu usaglašenosti koje se odnose na prihode, nabavku i druge troškove. Ovo odražava nedostatak odgovarajućeg nadzora opštine u navedenim oblastima. U kontekstu finansijskih sistema, kontrole nad registraciju i upravljanju imovinom su generalno slabe i ne sprovode se efektivno. Druge oblasti u kojima su potrebna više poboljšanja, su proces upravljanja potrošnje sitnog novca i zatvaranja avansa, kao i upravljanje i izveštavanje o potraživanjima i obavezama.

3.1 Planiranje i izvršenje budžeta

Razmotrili smo izvore budžetskih fondova, potrošnju fondova kao i prikupljene prihode prema ekonomskim kategorijama. To je istaknuto na donjim tabelama:

Tabela 1. Izvori budžetskih fondova (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet ¹	2017 Izvršenje	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Izvori Fondova:	1,813,399	1,870,828	1,595,791	1,440,614	1,359,737
Grant Vlade -Budžet	1,707,573	1,668,835	1,517,996	1,412,667	1,285,758
Prenete iz prethodne godine ²	-	96,059	71,902	26,742	59,900
Sopstveni prihodi ³	105,826	105,826	5,894	-	1,300
Unutrašnje donacije	-	-	-	1,205	5,600
Spoljne donacije	-	108	-	-	7,179

¹ Završni Budžet - odobreni budžet od strane Skupštine koji je kasnije prilagođen od strane Ministarstva Finansija

² Sopstveni prihodi opštine koji nisu potrošeni u prethodnoj godini a preneti su u aktuelnoj godini.

³ Prijemi koje je entitet iskoristio za finansiranje sopstvenog budžeta.

Završni budžet je u poređenju sa početnim budžetom povećan za 57,429€. Promene iz početnog budžeta bile su, kao:

- Završni budžet najpre je porastao kao rezultat prenosa sopstvenih prihoda od 2016 godine u iznosu od 96,059€, kao i donacija u iznosu od 108€;
- Dok je, na kraju godine, na osnovu odluke vlade o uštedama budžeta smanjen za 38.738€.

Opština je tokom 2017 godine potrošila 85% završnog budžeta ili 1,595,791€, sa poboljšanjem od preko 10% u poređenju sa 2016 godinom. Međutim, izvršenje budžeta ipak ostaje na ne zadovoljavajućem nivou i u nastavku su data objašnjenja o trenutnom stanju.

Tabela 2. Potrošnja fondova prema ekonomskim kategorijama (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2017 Izvršenje	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama:	1,813,399	1,870,828	1,595,791	1,440,614	1,359,737
Plate i Dnevnice	899,615	860,877	834,645	856,690	840,401
Roba i Usluge	198,891	198,908	178,130	227,852	100,327
Komunalije	23,000	23,000	22,819	22,953	22,943
Subvencije i Transferi	6,466	6,466	6,350	2,400	3,000
Kapitalne Investicije	685,427	781,576	553,847	330,719	393,066

Objašnjenja o promenama u budžetskim kategorijama su date u nastavku:

- U kategoriji plate i dnevnice budžet je smanjen za 38.738€. Razlog za smanjenje je bio uklanjanje iz platnog spiska šest direktora direkcija zbog političkih aktivnosti tokom lokalnih izbora 2017 godine (oktobar-decembar 2017);
- Uprkos povećanju budžeta za kapitalne troškove od 96,149€, realizacija za ovu kategoriju potrošena je samo 71% budžeta; i
- Budžet za robu i usluge, komunalije, subvencije i transferi se nije promenio u poređenju sa početnim budžetom.

Pitanje 2 – Niski nivo izvršenja budžeta kod kapitalnih investicija

Nalaz Nisko izvršenje u vezi sa kapitalnim investicijama je glavni izazov sa kojim se suočava opština. Samo 71% budžeta ove kategorije je potrošeno i pitanje nije adresirano od strane menadžmenta u posljednjih nekoliko godina, iako je ona tretirana u prethodnim izveštajima revizije (u 2016 godini bio je 76%). Štaviše, dinamika implementacije nije bila u skladu sa planiranjem, jer je 51% troškova realizovano u poslednjem tromesečju godine.

Rizik Ne odgovarajuće planiranje budžeta i njegovo nisko izvršenje rezultiraju neispunjenjem ciljeva organizacije i u finansiranju obaveza tekuće godine iz budžeta naredne godine. S druge strane, visok nivo kapitalnih troškova na kraju godine rizikuje da plaćanja izbegnu odgovarajućim kontrolama procesa izvršenja

Preporuka 2 Predsednik treba da obezbedi da je budžetska performansa sistematski nadgledana na mesečnom nivou i da ovaj pregled identifikuje i adresira prepreke za izvršenje budžeta na planiranom nivou. Tamo gde su pretpostavke početnog budžeta netačne, ovo treba u potpunosti odražavati u završnom budžetskom položaju.

3.2 Prihodi

Prihodi koji su ostvareni od strane opštine tokom 2017 godine bili su u iznosu od 42,798€. Opština još uvek nema efektivne unutrašnje kontrole koje se odnose na prikupljanje i izveštavanje prihoda, uključujući njihovu agregaciju u GFI.

Tabela 3. Sopstveni prihodi (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2017 Prijemi	2016 ⁴ Prijemi	2015 Prijemi
Sopstveni prihodi	105,826	105,826	42,798€	56,243	52,763

Tokom 2017 godine, opština je uspjela da realizuje samo 42.798€ ili 40%. U ovu vrednost nisu prikazivani i indirektni prihodi, kao što su: prihodi od kazni u saobraćaju u iznosu od 9,518 € i sudske kazne u iznosu od 1,025€.

Prihodi od sopstvenih izvora potrošeni su uglavnom za kapitalne projekte 95%, ostatak od 5% potrošen je u kategoriju subvencija.

⁴ Primanja za godinu 2016/2015 uključujući i indirektni prihode

Pitanje 3 - Neadekvatno upravljanje prihoda od poreza na imovinu

Nalaz Tokom 2017 godine prikupljeni su prihodi od poreza na imovinu u iznosu od 19,184€ (iznos od 7,893€ su primanja od fakturisanja u 2017 godini), dok je fakturisanje za 2017 godinu iznosilo 31.282€. Opština nije primenila nikakav proaktivan pristup za prikupljanje poreza na imovinu.

Nadalje, Opštinska kancelarija poreza na imovinu dužna je svake godine da izvrši proveru (re-anketiranje) 1/3 registrovanih imovina. Ovo se obavlja u cilju ažuriranja postojećih beleški. Opština nije uspela da izvrši proveru 1/3 nepokretne imovine kao što se zahteva Zakonom o Porezu na nepokretnu imovinu br. 03/L-204 i administrativno uputstvo na snazi. Od ukupno 3.981 imanja, tokom godine opština je uspela proveriti samo 101 ili 2,5%. Ne ažuriranje sistema sa podacima (verifikacija imovine) nastao je zbog nedostatka službenika za anketiranje na terenu.

Rizik Ne verifikacija 1/3 imovine može rezultirati nedostatkom potpunih informacija o aktuelnom oporezivanom imovinom.

Preporuka 3 Predsednik treba da obezbedi da se verifikacija vrši na redovnoj godišnjoj osnovi u skladu sa zahtevima važećeg zakonodavstva, što odražava ažurirane beleške registra i tačnih poreskih opterećenja.

3.3 Plate i dodaci

Plate i dodaci se isplaćuju putem jednog centralizovanog sistema. Završni budžet za kategoriju plata i dnevnice je bio e 860,877€, a troškovi su bili od 834,645€ ili 97%.

Plate i dodaci se isplaćuju putem jednog centralizovanog sistema isplata kojim upravlja Ministarstva Finansija. Ključne kontrole treba da potprduju tačnost i potpunost plaćanja, kao što su odobravanje i uključenje u platnom spisku zaposlenih, verifikacija dozvoljenog broja i ostalih kontrola i odobravanje budžeta za plate i dnevnice od strane skupštine opštine. Takođe smo pregledali da li su zaposleni plaćeni na osnovu ugovora.

Preporuke

Nemamo preporuke u ovoj oblasti.

3.4 Upravljanje osobljem

Broj zaposlenih koji je odobrila opština je 136, dok je aktuelni broj zaposlenih 125. Testirali smo neke procedure za zapošljavanje kao što su dosije osoblja kako bi se potvrdila njihova regularnost.

Pitanje 4 – Nedostatak relevantne dokumentacije u dosijeu osoblja

Nalaz Tokom testiranja dosijea osoblja identifikovali smo da u nekim slučajevima nedostajali relevantni dokazi kao što su:

- U jednom slučaju Direktor Gimnazije istekao ugovor dana 02/05/2017 i na osnovu podataka sa platne liste, isti i dalje je u funkciji dužnosti i nadoknađen istom platom; i
- U jednom drugom slučaju u dosije zaposlenog našli smo ne nostrifikovanu diplomu od strane ministarstva Obrazovanja.

Rizik Nedostatak kontrola kod upravljanja kadrovima, uključujući ne kompletiranih dosijea osoblja, (istečene ugovore i nedostatak dokaza o kvalifikaciji zaposlenih) rezultiraće se nepravilnim nadoknadama i ugrožava kvalitet obrazovnog procesa uopšte.

Preporuka 4 Predsednik Opštine treba da obezbedi da pre isteka ugovora zaposlenih započne sa procedurama zapošljavanja ili ako postoji potreba za nastavkom ugovora, procedure za produženje moraju biti u skladu sa važećim pravilima i uputstvima. Takođe, u saradnji sa direktorima škola, treba osigurati da angažirano osoblje ima odgovarajuće kvalifikacije, kao i važeće dokaze koji potvrđuju njihov nivo.

3.5 Robe i usluge, kao i komunalije

Aktuelni budžet za robu i usluge, uključujući i komunalije bio je 221.908€, dok su troškovi za 2017 godinu bili 200.949€ ili izraženi u procentima 91% budžeta.

Pitanje 5 - Nepravilnosti u angažovanju osoblja za posebne usluge i specifične zadatke

Nalaz Opština tokom 2017 godine angažovala 18 radnika kroz sporazuma o posebnim uslugama i specifičnim zadacima. Isplata za ove usluge je izvršena iz kategorije robe i usluge.

U šest slučajeva primetili smo da su ugovori sklopljeni za redovne pozicije rada (nastavnik i doktor) a ne za stručnjake adekvatnih oblasti.

Rizik Sklapanje ugovora o posebnim uslugama za redovne pozicije utiče na povećanje troškova ugovornih usluga i to ukazuje da usluge nisu realne sa potrebama opštine.

Preporuka 5 Predsednik treba da obezbedi da se zaposleni putem ugovora o specijalnim uslugama angažuju samo u slučajevima kada postoje specifični zahtevi. Dok za sve redovne radne pozicije treba obezbediti da se budžetiraju iz kategorije plata i dnevnice i da se plaćaju iz platnog sistema.

Pitanje 6 - Ne opravdanje avansa i pogrešna kodifikacija troškova

Nalaz Prema podacima od trezora troškovi od kredit kartice za Predsednik Opštine za 2017 godinu bili 3,652€. Predsednik je opravdao troškove u iznosu od 2.614 €, ali preostali deo od 1.038€ ostalo je neopravdano.

U tri testirana slučaja u iznosu od 2.418€ plaćeni su avansi za službena putovanja, dok u platnom spisku nedostajali pozivi i agenda za ova putovanja.

Isplata u iznosu od 5,095 € za "Snabdevanje hranom za memorijalni dan turaka", kao i isplata u iznosu od 3,560€ za "Snabdevanje električnim materijalom za održavanje mreže javnog osvetljenja" registrovana pogrešno u ekonomskom kodu 13460 "Ostale ugovorene usluge".

Rizik Nedostatak potrebnih dokumenata koji opravdavaju troškove realizacije službenih putovanja i neuspeh da opravdanje kreditnih kartica mogu dovesti do nerazumnih i nepravilnih troškova. Registracija troškova u neadekvatnim kodovima povećava rizik od nepravilnog prikaza troškova prema računovodstvenom planu troškova.

Preporuka 6 Predsednik treba pregledati postojeće kontrole u vezi sa plaćanjima na avans i uspostaviti kontrole kako bi podržao njihovu važnost. Takođe, da osigura da se troškovi evidentiraju prema računovodstvenom planu i troškovi da se registruju u odgovarajućim kodovima.

3.6 Subvencije i transferi

Završni budžet za subvencije i transfere je 6,466€, od kojih u 2017 godini potrošeno 6,350€, ili 98%. Troškovi iz ove ekonomske kategorije se odnose na subvenciju porodilje.

Pitanje 7 – Nedostatak propisa o subvencijama

Nalaz Uprkos preporukama date u izveštajima iz prethodnih godina i obavezivanja opštine da izradi unutrašnje propise o dodeli subvencija i transfera, to još uvek nije izdala opština. U nedostatku uredbe, subvencije su dodeljene na osnovu odluke Skupštine Opštine i svi troškovi su izvršeni za subvencionisanje⁵.

Rizik Nedostatak unutrašnje uredbe o dodeli subvencija stvara nejasnoće u određivanju kriterijuma za korisnike subvencija. Ovo povećava rizik da subvencije ne postignu njen cilj.

Preporuka 7 Predsednik treba da izradi pravilnik koji jasno specificira procedure za subvencionisanje i ista da se odobri u Skupštini Opštine.

⁵ Za svaku porodilju u Opštini Mamuša dodeljuju se subvencije u iznosu od 100€.

3.7 Kapitalne Investicije

Završni budžet za kapitalne investicije je bio 781,576€. Od toga budžeta je tokom 2017 potrošeno 553,847€, ili 71%. one se odnose na izgradnju puteva, kanalizacije, i školskih objekata. U odnosu na prethodnu godinu, primećuje se bolje izvršenje iz ove kategorije od 223,128€.

Pitanje 8 – Sistematske slabosti u upravljanju ugovorima

Nalaz Program za javne investicije obuhvata nekoliko tekućih projekata iz prethodnih godina. Neki od projekata nisu mogli biti finalizovani zbog ne eliminacije imovinskih problema ili drugih prepreka kao što su:

- Kod, “Izgradnja i asfaltiranje puta, Priključak na Autoputu” u iznosu od 183,500€, projekat je završen preko 99%, ali zbog problema sa imovinom nije bilo moguće finalizovati ili povezati sa Autoputom "Nacionalni Put";
- Kod, “izgradnja garaže za vatrogasna vozila” iako je projekat završen preko 90%, zbog prepreka u električnoj mreži nije bilo moguće finalizovati; i
- Projekat “Regulisanje Centra u Mamuši” u iznosu od 20,000€ nije realizovan zbog prepreka trafo stanice i mreže visoke tenzije.

Rizik Kašnjenja u implementaciji projekata imaju negativan uticaj na potrošnju budžeta, utičući na prenos obaveza iz godine u godinu, kao i na ne korišćenje predviđenih beneficija građana od pruženih usluga.

Preporuka 8 Predsednik treba preduzeti neophodne mere za okončanje projekata koji se neprekidno prate. Takođe, u budućnosti treba obezbediti da se pre iniciranja projekata rešavaju pitanja eksproprijacija i drugi identifikovani problemi kako ne bi došlo do prekida radova.

3.8 Zajednička pitanja o robi uslugama i Kapitalnim investicijama

Za fiskalnu godinu 2017 opština je planirala da razvije 57 procedura nabavke, od kojih je 44 razvijala. Osim njih realizovano i pet procedure koje nisu bile uključene u plan nabavke, ali za koje je upoznata CJN u skladu sa važećim zakonom o nabavkama.

Pitanje 9 – Neadekvatna podela zadataka, i ne opisivanje standardnog izveštaja o prijemu

Nalaz Kod isplate vrednosti od 1,120€ za ugovor "Snabdevanje i ugradnja klime za potrebe GCPM", celi proces realizacije, od naloga do prijema robe, obavljeno od strane menadžera ugovora. Prema opštinskim zvaničnicima, loša podela dužnosti je zbog nedostatka osoblja.

Dok kod isplate "Snabdevanje traktorom" u iznosu od 13,500€ i "Snabdevanje klimom za GCPM" u iznosu od 1,120€, standardni prijemni izveštaj nije imao opis o snabdevanju ili izvršenju usluga, već je samo potpisivan od strane službenika za prijem bez ijednog komentara. Nedostatak detaljnih informacija je bio zbog neadekvatne obuke ili čak nemara službenika.

Rizik Nedostatak komisije za prijem robe, kao i nedostatak informacija u standardnim izveštaja o prijemu, predstavlja rizik da primljene robe/usluge ne budu u skladu sa uslovima ugovora.

Preporuka 9 Predsednik treba da obezbedi odgovarajuću podelu dužnosti, adekvatne kontrole u primanju robe/usluga pre izvršenja plaćanja, i mora osigurati da službenik za prijem izvrši opis primljene robe/rada kako bi potvrdio da su snabdevanja/radovi prihvaćeni u skladu sa ugovorom od strane nadležnih službenika.

3.9 Kapitalna i ne kapitalna imovina

Upravljanje imovinom je važan deo finansijskog upravljanja i kontrole na javnom sektoru. Dobro upravljanje imovinom zahteva da opština ima prikaz potpunosti imovine, procedure kontrole i njihovog upravljanja i da stalno ažurira promene u njenim registrima.

Upravljanje imovinom u opštini i dalje predstavlja izazov. Opština nije registrovala imovinu iznad 1.000€ u računovodstvenom registru u ISFUK i registraciju imovine ispod 1.000€ u sistemu E-imovina.

Pitanje 10 – Nedostatak registracije imovine

- Nalaz** Uprkos preporuci datoj u izveštaju iz prethodne godine i obavezivanja opštine da ga sprovede, još nije preduzeta akcija za registraciju opštinske imovine. Ovo je veoma zabrinjavajuće jer je službenik za imovinu regrutovan od 2015 godine, ali još nije preduzeo nijednu akciju za registraciju opštinske imovine. Kao posledica toga, opština nema nikakvu evidenciju o imovini iznad 1.000 €, ispod 1.000€, kao i zalihama.
- Rizik** Nedostatak registracije imovine u računovodstvenom registru otežava pravilno upravljanje i korišćenje imovine i otežava identifikaciju imovine kako bi se potvrdilo njihovo postojanje. U nedostatku evidencija postoji potencijalni rizik da se imovina zloupotrebljava, čak i izgubiti i otuđivati, nezapaženo od strane menadžmenta.
- Preporuka 10** Predsednik treba da preduzme hitne mere za registraciju svu imovinu. Imovina iznad 1.000€ treba registrovati u računovodstvenom registru u ISFUK, dok bi imovina ispod 1.000€ i zalihe treba registrovati u sistemu E-imovine. Na kraju godine, pre izrade finansijskih izveštaja, treba izvršiti proces inventarizacije koji treba biti usklađen sa registrima imovine i ako postoje razlike one treba eliminisati. Što se tiče ovog procesa, prvo se analizira da li postoji potreba za obuku za Službenika Imovine.

3.10 Tretiranje gotovog novca i njegovih ekvivalenata

Sitni novac je mali fond novca koji se održava pod kontrolom budžetske organizacije, departmana ili manjih budžetskih jedinica u zavisnosti od budžetskih izdvajanja, i koji se koristi za pokrivanje troškova manje vrednosti (do 100€).

Pitanje 11 – Deponovanje gotovog novca

- Nalaz** Finansijska uredba o prihodima 03/2010 predviđa da budžetske organizacije imaju pravo na prikupljanje prihoda u vidu gotovog novca do iznosa od 10 €. Na kraju dana, novac prikupljen u blagajnama mora biti deponovan na odgovarajućim ovlašćenim računima. Procenili smo da je iznos od 695€ koji se odnosi na katastarske prihode prikupljene od 08/03/2017 do 21/03/2017 deponovane dana 22/03/2017 sa zakašnjenjem od 1 do 13 dana.
- Rizik** Deponovanje sa zakašnjenjem prikupljenog novca u blagajnama povećava rizik od zloupotrebe javnog novca. Ovo takođe vodi nepravednom izveštavanju vremenskog perioda njihovog prikupljanja. Pored toga, takva praksa nije u skladu sa zahtevima važećih zakona.
- Preporuka 11** Preporučujemo da Predsednik obezbedi da dnevne deponovanje novca i kontrole sprovedene u skladu sa važećim zakonima.
-

3.11 Potraživanja

Opština Mamuša je u GFI obelodanila potraživanja u vrednosti od 133,000€. Od njih, prihodi od poreza na imovinu 93.000€, kao i takse na biznis 40.000€. U poređenju sa prošlom godinom ovaj račun je uvećan za 15.000€. Izvršili smo upoređenje između početnog salda i iznosa prikazan u GFI dodajući naknadu i odbitku plaćanja za ovu godinu kako bi se osiguralo da su vrednosti prikazane u GFI tačni.

Pitanje 12 – Potcenjivanje potraživanja obelodanjenih u GFI

- Nalaz** Opština nije imala tačan registar kartice potraživanja od poreza na biznis, odnosno nije uzeta kao polazna tačka završno saldo od 2016 godine. Početni saldo potraživanja iznosilo je 33.241€, kada se dodaju fakturisanja od 2017 godine u iznosu od 11.533€ i odbijaju prikupljanja od 2017 godine u iznosu od 1.020€, njihov konačni saldo bi trebao iznositi 43.754 €, dok je opština predstavila vrednost 40.000€, potcenivši vrednost potraživanja za 3.754€.
- Rizik** U nedostatku tačnih dokaza postoji rizik od otplate potraživanja favorizovanjem određenih poreskih obveznika. Ovo, osim umanjenja budžeta opštine, može takođe predstavljati rizik za nejednako tretiranje poreskih obveznika.
- Preporuka 12** Predsednik treba da ojača kontrole u upravljanju i izveštavanju potraživanja. Najpre treba postojati odgovarajući sistem njihove registracije i izveštavanja i osigurati da će se preduzimati sve neophodne mere kako bi se povećao nivo inkasiranja potraživanja.

3.12 Neizmirene obaveze

Izjava o neizmirenim obavezama prema dobavljačima od 55.000 € na kraju 2016 godine smanjene se na 12.000€. Ove obaveze su prenesene da bi se isplaćivale u 2018 godini. Opština je redovno izveštavala u Ministarstvo Finansija kako to zahteva Finansijsko pravilo 02/2013 MF o izveštavanju neizmirenih obaveza, ali kvalitet izveštavanja treba dodatno poboljšati.

Pitanje 13 - Potcenjivanje obaveza

Nalaz U četiri⁶ testiranih plaćanja koja su izvršena u 2018 godine, u ukupnom iznosu od 2,903€ nisu izveštavani u izveštaju o obavezama iz decembra 2017 godine. Prema rečima Glavnog Finansijskog Službenika, to se desilo jer nisu izveštavane od strane odgovarajućeg direktorata.

Štaviše, prema izveštaju iz decembra, ukupne obaveze su bile 16.748€, dok su u GFI predstavljene u iznosu od 12.000€, potcenivši za 4.748 €.

Rizik Nepravilno prikazivanje podataka u finansijskim izveštajima ima potencijalno negativni uticaj na tačnost budućih budžetskih zahteva.

Preporuka 13 Predsednik treba da ojača kontrole u vezi sa upravljanjem i izveštavanjem neizmirenih obaveza. Najpre treba osigurati vođenje knjige protokola, gde će se registrovati i protokolirati sve primljene fakture. Dalje uspostaviti efikasan sistem u kojem se sve neizmirene fakture izveštavaju tačno i potpuno na mesečnoj osnovi u MF, i da na kraju svake godine obelodanjuju u GFI.

⁶ Isplata "Troškovi struje" u iznosu od 1,500€, Isplata "Troškovi struje" 253€, Isplata "Medicinsko snabdevanje" 765€, kao i isplata "Medicinsko snabdevanje" 385€.

4 Napredak u sprovođenju preporuka

Naš izveštaj revizije za GFI-a za 2016 godinu, rezultirao je sa 16 preporuka. Opština je izradila Akcioni Plan gde se predstavlja način kako će se adresirati date preporuke. Do kraja naše revizije za 2017 godinu, samo jedna je adresirana, tri su bile na procesu i devet nisu još sprovedene. Takođe, iz 2015 godine prenete još 11 preporuka (osam ne sprovedene i tri u procesu sprovođenja).

Pitanje 14 - Niski nivo sprovođenja preporuka iz prethodne godine i godine pre nje

Nalaz Opština je izradila akcioni plan za sprovođenje preporuka, ali ona nije podržala potvrdnim procesom u kome se njihovo sprovođenje formalno nadgleda. Ovo odražava nedostatak fokusa od strane menadžmenta kako bi se osiguralo da se preporuke implementiraju blagovremeno, i očekuje se da prepreke za delovanje identifikovati i adresirati.

Stalne slabosti u upravljačkim kontrolama i drugim kontrolama u ključnim finansijskim sistemima dovele su do slabosti u upravljanju operativnim procesima, uključujući prihode, troškove, imovinu i obaveze.

Rizik Nepotpuno sprovođenje preporuka povećava rizik od daljeg prisustva istih nedostataka i može dovesti do neprekidne neefikasnosti kontrola, teškoća u upravljanju i izazovima u ispunjavanju ciljeva ili čak u finansijskom gubitku.

Preporuka 14 Predsednik treba da obezbedi da se sprovođenje akcionog plana redovno nadgleda i izveštava na redovnoj mesečnoj ili tromesečnoj osnovi o postignutom napretku u tom pravcu. Preporuke koje se ne sprovode prema rokovima da se preispitaju u najkraćem roku od strane predsednika, i da se preduzmu proaktivne akcije protiv javljenih barijera tokom implementacije.

5 Dobro upravljanje

Uvod

Prema revizorskim standardima dobrog upravljanja, osnovna načela u ovoj oblasti su: polaganja odgovornosti, efektivnost kontrola, upravljanje rizicima, nezavisnost unutrašnje revizije, koordinaciju NKR-a sa unutrašnjom revizijom i dobro upravljanje javnom imovinom.

Ključan pokazatelj u podršci efektivnog upravljanja je i sprovođenje preporuka revizije jer to pokazuje do koje mere menadžment preduzima radnje za poboljšanje postojećih procesa i kontrola. Nivo ispunjavanja zahteva FUK od strane budžetskih organizacija se nadzire i preko popunjavanja kontrolnih spiskova samo-ocenjivanja koji se popunjavaju od strane svih BO, a na kraju godine se podnose Ministarstvo Finansija.

Posebne oblasti našeg pregleda u vezi sa dobrim upravljanjem bile su i proces polaganja odgovornosti i upravljanje rizicima, dok su ostale komponente tretirane u okviru gore navedenih poglavlja ili pod-poglavlja ovog izveštaja.

Opšti zaključak o upravljanju

Postoji određeni broj slabosti upravljanja u Opštini posebno u vezi sa polaganjem odgovornosti, upravljanjem rizikom i kvalitetom menadžerskog izveštavanja. Upitnik samo-ocenjivanja, koji se popunjava od strane opštine, odražava ovu situaciju samo delimično, sa nekoliko pozitivnih komentara o postojanju tekućih oblika upravljanja koji se ne podržavaju dokazima. Ključno sredstvo za podršku efikasnom upravljanju je sprovođenje preporuka revizije. Opština nije uspela da sprovodi preporuke iz prošle godine.

Opština nije izradila strateški plan razvoja i nije izradila spisak rizika sa kojima se opština može suočiti.

U pogledu saglasnosti sa zakonom, naša revizija obelodanila postojanje nekih slabosti kao rezultat ne sprovođenja propisa koji se uglavnom odnose na upravljanje imovinom, avansima, prihodima i potraživanjima.

5.1 Sistem unutrašnje revizije

Na osnovu Administrativnog Uputstva Br. 23/2009 o osnivanju i funkcionisanju jedinica unutrašnje revizije na javnom sektoru, svaki javni subjekat sa budžetom od 1 do 3 miliona treba da ima jednog unutrašnjeg revizora.

Pitanje 15 – Nedostatak osnivanja JUR-a

- Nalaz** Opština nije uložila nikakve napore da osigura osnivanje JUR-a ili da usluge unutrašnje revizije obezbedi od saradnje sa nekom drugom budžetskom organizacijom. Prema AU 23/2009 o uspostavljanju i funkcionisanju JUR-a u javnom sektoru, član 3 tačka 2.1 propisuje da javni subjekt sa budžetom od 1 do 3 miliona treba da ima unutrašnjeg revizora.
- Rizik** Nedostatak unutrašnje revizije može rezultirati nastavkom ponavljanja slabosti u ključnim sistemima unutrašnje kontrole. Štaviše, menadžment može da ne identifikuje i reaguje na vreme prema nepravilnostima i slabostima kontrole.
- Preporuka 15** Predsednik treba da osigura ispunjenje zakonske obaveze, odnosno da regrutuje unutrašnjeg revizora. Ako se ovaj zahtev ne može ispuniti, usluga unutrašnje revizije da se vrši od strane Ministarstva Finansija ili bilo koji drugi javni entitet. Revizorska služba bi podržala menadžmenta u donošenju odluka i eliminisanju slabosti.

5.2 Menadžersko izveštavanje, polaganje odgovornosti i upravljanje rizikom

Da bi imalo dobro planiranje, za redovan nadzor aktivnosti i za omogućavanje efektivnog odlučivanja, menadžmentu je potrebno da poseduje redovne izveštaje. Polaganje odgovornosti kao proces je ujedno i prihvatanje odgovornosti, održavanje osoba odgovornim za njihove radnje kao i za obelodanjivanje rezultata na transparentan način. Dok je upravljanje rizikom proces koji se tiče identifikovanja, analize, procene i radnji/mera menadžmenta za kontrolu i reagovanje prema rizicima koji prete organizaciji.

Iako je menadžment sproveo niz unutrašnjih kontrola kako bi osigurao da sistemi funkcionišu ispravno, primetili smo da su primenjene mere bile slabe i ne efektivne te da one ne omogućavaju efektivan i blagovremen odgovor prema identifikovanim operativnim problemima.

Očekuje se da sve budžetske organizacije primenjuju zahteve za procenu rizika. Uputstva utvrđena u procedurama FUK-a zahtevaju da registar rizika bude potpun da podrži efektivno operativno i strateško upravljanje.

Pitanje 16 - Slabosti u menadžerskim kontrolama i u upravljanju rizikom

Nalaz Naš pregled upravljačkih kontrola implementirane u glavnom finansijskom sistemu opštine, naglašava ne efektivno finansijsko izveštavanje o troškovima i prihodima kod višeg menadžmenta, kao i ne kompletiranje analize. To se desilo jer format menadžerskih izveštaja ne daje objašnjenja o varijacijama u budžetu i da budžetske projekcije nisu ažurirane na mesečnom nivou. Kao takvi opšti aranžmani upravljanja zahtevaju poboljšanje. Kao posledica toga, GFI su rezultirali nepravilnostima i greškama. Mi smo identifikovali da kontrole nad prihodima i dalje nisu dovoljno efektivne, a postoje i nedostaci u kontrolama u nekim područjima potrošnje.

Opština takođe nema pismene politike i procedure za upravljanje rizicima, a posebno rizika od prevara i nepravilnosti.

Rizik Ne ažuriranje finansijskog izveštavanja i aktivnosti kod višeg menadžmenta smanjuje sposobnost menadžmenta da upravlja aktivnostima opštine na pro aktivan način i smanjuje efekat budžetskih kontrola. Ovo takođe može uticati na to da se prihodi ne prikupljaju kao što se očekuje. Slično tome, može rezultirati pružanjem loših usluga.

Preporuka 16 Predsednik treba osigurati da je izvršen pregled kako bi se utvrdio oblik finansijskog i operativnog izveštavanja višeg kod višeg menadžmenta, iz kojeg se mogu izvući sve relevantne informacije koje utiču na kvalitetno i blagovremeno donošenje odluka menadžmenta. Budžetska kretanja, uključujući prihode i troškove, i plan nabavke treba da budu predmet redovnog izveštavanja i pregleda od strane menadžmenta. Takođe, u cilju smanjenja uticaja rizika na prihvatljivim nivoima, organizacija treba da izradi registar rizika sa svim odgovarajućim merama/akcijama kako bi stavio pod kontrolom izložene pretnje.

Dodatak I: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR

(odlomak od MSVIR 200)

Vrsta mišljenja

147. Revizor treba da izrazi **jedno ne-modifikovano mišljenje revizije ukoliko** se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Ukoliko revizor zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka, revizor treba da izmeni mišljenje revizije na izveštaju revizora u skladu sa odeljkom "Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora".

148. Ukoliko finansijski izveštaji pripremljeni u skladu sa zahtevima okvira prikazivanja, ne postignu pravično prikazivanje, revizor treba da razmotri pitanje sa menadžmentom, i na osnovu zahteva primenljivog okvira finansijskog izveštavanja i načina na koji je to pitanje rešeno, da odredi da li je neophodno da se izmeni mišljenje revizije.

Modifikacije mišljenja revizije na revizorskom izveštaju

151. Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja. Revizori mogu dati tri vrste modifikovanih mišljenja revizije: kvalifikovano mišljenje, protivno mišljenje i odricanje od mišljenja.

Određivanje vrste modifikacije koje se čini revizorskom mišljenju

152. Odluka o tome koja vrsta modifikovanog mišljenja je prikladna, zavisi od:

- prirode pitanja koje je dovelo do modifikacije – što podrazumeva, da li su finansijski izveštaji sadrže materijalno pogrešna prikazivanja ili, u slučaju da je bilo nemoguće prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, mogu sadržati materijalno pogrešna prikazivanja; i
- sud revizora o rasprostranjenosti uticaja ili mogućih uticaja pitanja na finansijskim izveštajima.

153. Revizor treba da izrazi **kvalifikovano mišljenje ukoliko**: (1) nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih i prikladnih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne, ali nisu rasprostranjene, na finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži jedno mišljenje revizije, ali zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne ali ne i rasprostranjene.

154. Revizor treba da izrazi **protivno mišljenje ukoliko**, nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne i rasprostranjene na finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba da izrazi **odricanje od mišljenja ukoliko**, pošto nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži mišljenje revizije, revizor zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne i rasprostranjene. Ukoliko nakon prihvatanja angažovanja, revizor postaje svestan da je menadžment nametnuo ograničenje na delokrug revizije za koju revizor smatra da će verovatno dovesti do potrebe izražavanja kvalifikovanog mišljenja ili odricanje od mišljenja o finansijskim izveštajima, revizor treba da zahteva od menadžmenta da ukloni to ograničenje.

156. Ukoliko revizor daje modifikovano mišljenje, revizor će takođe modifikovati naslov kako bi odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 1705 pruža dodatna uputstva o specifičnom jezičnom izražavanju koje će se koristiti kada se izdaje mišljenje i kada se opisuje odgovornost revizora. Takođe sadrži ilustrovane primere izveštaja.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

157. Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

158. Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se ističe i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

159. Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Dodatak II: Napredak u sprovođenju preporuka iz dve prethodne godine

Komponenta revizije	Preporuke koje su prenete iz 2015 godine	Sprovedene tokom 2017 godine	U procesu sprovođenja tokom 2017	Ne sprovedene
1.4 Usklađenost sa zahtevima o GFI-u i ostali zahtevi za izveštavanje	Predsednik treba da obezbedi da je izvršena jedna analiza za utvrđivanje razloga o nepravilnom registrovanju troškova u adekvatnim kategorijama. Neophodno je preduzeti odgovarajuće mere u cilju adresiranja uzroka koja su uticala na isticanje pitanja, kao i obezbediti evidentiranje imovine u ISMFK.		Menadžment je preduzeo akcije za registraciju troškova u odgovarajućim kategorijama, ali ne i za registraciju imovine.	
2.3 Preporuke iz prethodne godine	Predsednik Opštine treba da osigura sprovođenje odobrenog akcionog plana, koji određuje tačne rokove za sprovođenje preporuka datih od strane GR, sa identifikovanim odgovornim osobljem, fokusirajući se na početku na oblastima najvećeg značaj		Menadžment je izradio akcioni plan za sprovođenje preporuka, ali je nivo implementacije veoma nizak.	
2.2.4 Kontrolna lista samo ocenjivanja FUK-a	Predsednik treba da obezbedi sprovođenje zahteva o popunjavanju upitnika samo-ocenjivanja, kao i pro aktivno sistematsko adresiranje oblasti sa slabostima.		Delimično implementirana, i dalje su identifikovane slabosti, odnosno nije identifikovana lista upravljanja rizicima.	
2.5.1 Procena rizika	Predsednik treba što pre usvojiti jednu opštu strategiju upravljanja rizikom, koja će jasno definisati pristup menadžmenta za odgovor na rizike. Osim identifikovanja rizika u operativnom i strateškom nivou, menadžment treba takođe razviti akcioni plan kojim se definišu mere postupanja za sprečavanje i upravljanje mogućih rizika.			Nisu preduzete mere.

2.5.2 Menadžersko izveštavanje	Predsednik treba da osigura da je izvršen jedan pregled za utvrđivanje oblika finansijskog i operativnog izveštavanja kod visokog menadžmenta, od kojeg se zahteva da podrži efektivno upravljanje delatnosti i da osigura da je do kraja 2016 godine doneto jedno odgovarajuće rešenje.			Nisu preduzete mere.
2.6 Sistem unutrašnje revizije	Predsednik Opštine treba da obezbedi ispunjavanje zahteva AU br. 23/2009, odnosno regrutovati unutrašnjeg revizora. Ako se ovaj zahtev ne može ostvariti, onda, usluga unutrašnje revizije se može obaviti od Ministarstva Finansija ili od neke druge opštine. Revizijska usluga će podržati menadžment u donošenju odluka i eliminisanje slabosti.			Nisu preduzete mere.
3. Finansijsko upravljanje i kontrola	Predsednik Opštine treba osigurati, da se izvršenje budžeta sistematski nadgleda na mesečnoj osnovi, i da ovaj pregled identifikuje i adresira prepreke za sprovođenje budžeta prema planiranom nivou. Tamo gde pretpostavke početnog budžeta su netačne, to bi trebalo da se u potpunosti odražava u položaju završnog budžeta.			Nisu preduzete mere.
3.3 Nabavka	Predsednik treba da obezbedi pregled identifikovanih slučajeva da bi našao uzroke nastanka i da preduzme odgovarajuće mere za izbegavanje istih u budućnosti. Posebno treba da poveća odgovornost odgovornih osoba bilo u jedinicama zahteva, zvaničnicima nabavke i menadžerima ugovora. Sledstveno, potrebne su dodatne kontrole da bi se obezbedilo održavanje tačne evidencije o izvršenim uslugama od strane operatora.	Da		

3.3.1 Nadoknade (plate i dnevnice)	Predsednik treba da osigura da se ugovori potpisuju sa jasnim kriterijumima i na osnovu Zakona o radu. Zvaničnici zaposlenih treba da upotpune dokaze o radnom iskustvu da bi osnovali zakonsku osnovu za izvršenje dodatka za radno iskustvo.	Da		
3.3.2. Subvencije i transferi	Predsednik treba da osigura da sadašnja uredba za subvencije će se izmeniti i dopuniti na delovima gde su identifikovane nejasnoće i da se određuju kriteriji, zahtevi, procedure i prikladni dokumenti za dodelu i kontrolu sredstava date kao subvencija.			Nisu preduzete mere.
3.4 Prihodi (uključujući sopstvene prihode)	Predsednik treba da obezbedi da se u fazi planiranja budžeta iskoriste podaci prethodnih godina i trenutno stanje da bi planiranje bilo što realnije. Pored toga, treba da nadgleda aktualne kontrole primenjene na realizaciju prihoda, i da izbegne mogućnosti zloupotrebe. Inkasirana sredstva u gotovini treba blagovremeno da se predaju u banke, kao što je predviđeno uredbom.			Nisu preduzete mere.
3.5. Imovina i obaveze	Predsednik Opštine treba da preduzme mere i da odmah započne registracija imovina, za upravljanje ne finansijske imovina i zahteva vezanih za registraciju i održavanje istih treba da se primene u potpunosti.			Nisu preduzete mere.
3.5.2 Tretiranje potraživanja	Predsednik treba da razmotri stanje ovih računa, da analizira razloge za akumuliranje ovih vrednosti i da preduzme efektivne radnje kako bo maksimalizovao nivo inkasiranja. Proces sistematskog nadgledanja politika za povećanje inkasiranja treba takođe da bude deo redovnih razmatranja menadžmenta.			Nisu preduzete mere.

Komponenta revizije	Preporuke koje su prenete iz 2015 godine	Sprovedene	U procesu sprovođenja	Ne sprovedene
2. Finansijski izveštaji	Predsednik treba da osigura da je izvršena jedna analiza kako bi se odredili uzroci za Isticanje Pitanja. Trebaju se preduzeti mere za adresiranjem razloga na sistematski i pragmatičan način kako bi se otklonile greške u klasifikovanju troškova i kako bi se osiguralo da se sva imovina koja je u vlasništvu opštine, registruje i predstavi u GFI-ju.		Menadžment je preduzeo akcije za registraciju troškova u odgovarajućim kategorijama, ali ne i za registraciju imovine.	
2.1 Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine	Predsednik treba da uspostavi i sprovede konkretne mehanizme odgovornosti protiv svih odgovornih osoba zaduženih za sprovođenje preporuka. Nakon prijema ovog izveštaja, mi sugerišemo da se izradi jedan ažurirani akcioni plan kako bi se sprovele preporuke iz ove godine i preporuke iz prethodne godine, jasno određujući vremenske rokove, delovanja i odgovorne osobe za realizuju tog plana. Jedan proces nadzora mora se takođe sprovesti.		Menadžment je izradio akcioni plan za sprovođenje preporuka, ali je nivo implementacije veoma nizak.	
2.2 Upitnik samo-ocenjivanja komponenata FUK-e	Predsednik treba da osigura da je pregledano popunjavanje liste kontrole samo ocenjivanja i da su adresirane oblasti sa slabostima na pro aktivan način. Treba se primenjivati jedan mehanizam da bi se potvrdila tačnost kontrolne liste kao i da se osigura dodatna dokumentacija. Unutrašnja revizija se mora obuhvatiti kao deo pregleda kvaliteta.		Delimično implementirana, i dalje su identifikovane slabosti, odnosno nije identifikovana lista upravljanja rizicima.	

2.3.1 Određivanje strateških ciljeva	Predsednik treba da usvoji jedan opšti plan strategije za opštinu, uključujući cenu strategije i koji će odrediti dugoročne ciljeve i da koristi kao orijentaciona platforma za izradu godišnjih planova. Zatim treba da izradi akcioni plan za nadgledanje postizanja ciljeva postavljajući opštine treba da osigura da kako strateški tako i oni operativni planovi sadrže jasne ciljeve i da su u skladu sa vizijom i politikama opšteg opštinskog upravljanja.			Nisu preduzete mere.
2.3.2 Menadžersko izveštavanje i odgovornost	Predsednik treba da osigura da je obavljen jedan pregled kako bi odredio formu finansijskog i operativnog izveštavanja ka visokom menadžmentu od koga se zahteva da podrži efikasno upravljanje aktivnostima i da osigura da je uspostavljeno jedno trajno rešenje za to.			Nisu preduzete mere.
2.4 Sistem unutrašnje revizije	Predsednik Opštine treba da osigura ispunjavanje zakonskih zahteva, odnosno da izabere jednog unutrašnjeg revizora. Ako se taj zahtev ne može realizovati, onda usluge unutrašnje revizije da bude obavljene od strane Ministarstva Finansija, ili u saradnji sa nekom drugom opštinom.			Nisu preduzete mere.
3.1 Planiranje i realizacija budžeta	Predsednik treba da budžetska performansa bude nadgledana na sistematski način na mesečnim osnovama i da taj pregled identifikuje i adresira prepreke za realizaciju budžeta na planiranom nivou iz kategorije kapitalnih investicija. Tamo gde su predviđanja početnog budžeta netačna, to se može potpuno odraziti na stanje završnog budžeta.			Nisu preduzete mere.

3.1.1 Prihodi	Predsednik treba da osigura da provera opštinske imovine bude onakva kakvu predviđa zakon da na osnovu podataka budu integrisane sve eventualne promene kod imovine važne za poresku bazu. Takođe se trebaju preduzeti dodatne mere, da bi se osiguralo da smanjenja od 10,000€ budu primenjena u skladu sa članom 9 zakona o porezu na imovinu.			Nisu preduzete mere.
3.1.1 Prihodi	Predsednik Opštine treba da osigura preduzimanje mera putem efikasnih mehanizama za prikupljanje zaostalih dugova na način da se poveća inkasiranja prihoda i osnova za finansiranje planiranih projekata.			Nisu preduzete mere.
3.1.3 Robe i usluge, kao i komunalne usluge	Predsednik treba posebno da ojača kontrolu potvrđivanja kako bi sprečio svaku isplatu koja je povezana sa snabdevanjem artiklima koji su van ugovora i treba da postavi kontrolu da trošenje sitnog novca bude u skladu sa zahtevima Pravilnika 01/2013.	Da		
3.1.4 Subvencije i transferi	Predsednik treba da osigura da se izradi jedan pravilnik koji jasno određuje kriterijume i procedure za dodelu subvencija i da se isti odobri u Skupštini Opštine.			Nisu preduzete mere.
3.2.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina	Predsednik treba da preduzme hitne mere i da otpočne sa procesom registrovanja svu imovinu i zaliha na raspolaganu kao i stvaranje jednog potpunog i verodostojnog registra imovine.			Nisu preduzete mere.
3.3 Neizmerene obaveze	Predsednik treba da na kritičan način razmotri stanje ne izmirenih obaveza, kako bi odredio potrebne mere za adresiranje identifikovanih pitanja kao i da isplate budu u sklopu vremenskih ograničenja određenih finansijskim pravilima.			Nisu preduzete mere.

Dodatak III: Pismo potvrdjivanja

Republika e Kosovës – Kosova Cumhuriyeti

Republika Kosova – Republic of Kosovo

Mamuša Belediyesi – Komuna e Mamushës

Opština Mamuša – Municipality Of Mamusa

LETËR E KONFIRMIMIT

Për pajtueshmërisë me të gjeturat e Auditimit të Përgjithshëm në Raportin e auditimit për vitin 2017 dhe për zbatimin e rekomandimeve

Për: Zyrën Kombëtare të Auditimit

Të nderuar,

Përmes kësajshkresë, konfirmoj se:

- kam pranuar draft raportin e Zyrës Kombëtare të Auditimit për auditimin e Raportit/Pasqyrave Financiare të Komunës së Mamushës, për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2017 (në tekstin e mëtejshëm "Raporti");
- pajtohem me të gjeturat dhe rekomandimet dhe nuk kam ndonjë koment për përmbajtjen e Raportit; si dhe
- brenda 30 ditëve nga pranimi i Raportit final, do t'ju dorëzoj një plan të veprimit për zbatimin e rekomandimeve, i cili do të përfshijë afatet kohore dhe stafin përgjegjës për implementimin e tyre.

z. Abdüladi Krasniç

Kryetar i Komunës,

Data: 13.Maj.2018, Mamushë,

